

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zuzany Šnejdrové, Ph.D., a soudců Mgr. Barbory Berkové a Mgr. Michala Rendy ve věci

žalobce: **V. B.**
bytem Ř. u P., Ř. 9
zastoupeného advokátem Mgr. Pavlem Kužílkem
sídlem Blahoslavova 72/4, Přerov

proti
žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**
sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc

za účasti osoby na řízení zúčastněné: M. B.
bytem Ř. u P., Ř. 39

o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 12. 2016, č. j. KUOK 115945/2016, ve věci odstranění stavby,

takto:

I. Rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 5. 12. 2016, č. j. KUOK 115945/2016 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši 11.228 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Pavla Kužílka, advokáta se sídlem Blahoslavova 72/4, Přerov.

III. Osoba na řízení zúčastněná **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou domáhá přezkoumání rozhodnutí žalovaného 5. 12. 2016, č. j. KUOK 115945/2016, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a se změnou výroku spočívající v uvedení ustanovení § 129 odst. 1 písm. a) stavebního zákona namísto ustanovení § 129 odst. 3 stavebního zákona, podle něhož bylo rozhodováno, potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Přerova (dále jen „stavební úřad“) ze dne 29. 6. 2016, č. j. MMPr/085286/2016/Zd, kterým stavební úřad vlastníku stavby E. K. nenařídil odstranění stavby štítu rodinného domu č. p. X na pozemku par. č. st. X v katastrálním území Ř. u P.
2. Žalobce tvrdí, že rozhodnutí žalovaného je nezákonné, neboť stavební úřad neprovedl ústní jednání v souladu se zákonem, když neumožnil žalobci účast při ohledání na místě samém. Žalobce byl stavebním úřadem vyrozuměn o tom, že dne 26. 5. 2016 se bude konat ústní jednání spojené s ohledáním na místě samém, v rámci tohoto vyrozumění byli účastníci řízení poučeni o možnosti uložení pořádkové pokuty dle ustanovení § 173 odst. 1 stavebního zákona. Je skutečností, že při ústním jednání konaném dne 26. 5. 2016 nebyl žalobci, jako účastníku řízení a jako osobě přizvané úřední osobou, umožněn vstup do prostoru rodinného domu č. p. X a na pozemek p. č. X ze strany jejich vlastníků (nyní je vlastníkem této nemovitosti M. B., osoba zúčastněná na řízení, pozn. soudu). K tomu se žalobce vyjádřil i písemně do protokolu. Žalobce se neztotožňuje s názorem žalovaného a stavebního úřadu, že je na vůli vlastníka, komu umožní vstup na svůj pozemek, a za osobu přizvanou se považuje jen osoba znalce, autorizovaného inspektora nebo pověřeného pracovníka dotčeného orgánu, popřípadě další osoby mající odborné znalosti. Žalobce je přesvědčen, že se jedná o nesprávnou interpretaci, okruh „přizvaných osob“ je širší, zahrnuje jakoukoli osobu přizvanou úřední osobou, neboť zúžená interpretace by byla v rozporu se zásadami správního řízení, a to zásadou dobré správy a zásadou součinnosti a zásadou umožnění uplatnění práv a oprávněných zájmů dotčených osob. Ustanovení § 173 stavebního zákona stanovuje vlastníkově kontrolované stavby povinnost umožnit jakékoli osobě přizvané úřední osobou k prohlídce tohoto práva využít, aby nebyl zmařen účel prohlídky. Skutečnost, že žalobce má právo a možnost dle ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu nahlédnout do spisu a vyjádřit se, nemůže zhojit to, že mu ze strany stavebního úřadu nebylo umožněno zúčastnit se ústního jednání na místě samém, když stavební úřad byl ve věci nečinný zejména tím, že nepřistoupil a nevyužil postupu dle § 173 odst. 1 písm. a) stavebního zákona vůči vlastníkově předmětného rodinného domu. Touto neodůvodněnou nečinností stavebního úřadu správní orgány nezákonně zasáhly do základních práv žalobce tím, že žalobce byl zkrácen na svém právu uplatnit konkrétní námitky v návaznosti na případná konkrétní skutková zjištění u ústního jednání a správní orgány tak nemohly vydat zákonné rozhodnutí, které by zachovalo toto základní právo.

3. Žalovaný navrhuje zamítnutí žaloby jako nedůvodné. K námitkám žalobce uvedl, že tyto jsou shodné s námitkami podanými do vedeného řízení o odstranění stavby a také do řízení odvolacího. Tyto námitky žalovaný vypořádal a zastává k nim stejný právní názor, tedy že žalobce není osobou přizvanou oprávněnou úřední osobou, neboť okruh těchto osob je stanoven ustanovením § 172 odst. 4 stavebního zákona a nelze jeho vstup na pozemek nebo do objektu vynucovat postupem podle ustanovení § 173 odst. 1 písm. a) stavebního zákona. Žalobce jakožto vlastník sousedního pozemku a stavby na něm, jehož vlastnické právo může být odstraňováním stavby přímo dotčeno, je účastníkem řízení o odstranění stavby podle ustanovení § 129 odst. 10 stavebního zákona. Je pouze na vůli vlastníka, zda do svého objektu či na svůj pozemek ostatní účastníky řízení pustí či nikoliv. Žalovaný trvá na to, že žalobce byl poučen o možnosti seznámit se s podklady rozhodnutí, tedy i s fotodokumentací pořízenou při provedeném ohledání na místě, a vyjádřit se k nim ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu, žalobce však tohoto práva nevyužil. Nelze tak přisvědčit názoru žalobce, že byl zkrácen na svém právu uplatnit konkrétní námitky v návaznosti na případná konkrétní skutková zjištění u ústního jednání.
4. Osoba zúčastněná na řízení se k žalobě nevyjádřila.
5. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu [§ 75 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)].
6. Krajský soud ze správního spisu zjistil, že oznámením ze dne 4. 5. 2016 bylo mj. vlastníkově stavby o níž bylo vedeno řízení o odstranění stavby, žalobci a vlastníkům vedlejší stavby, nyní osoby na řízení zúčastněné, oznámeno zahájení řízení o odstranění stavby a nařízení ústního jednání spojené s ohledáním na místě na den 26. 5. 2016 ve 12:30 hod. Předmětem řízení byl jižní štít budovy na vlastnické hranici s pozemkem par. č. st. X v k. ú. Ř. u P., na němž je umístěna zídka. Současně mělo být projednání řádné oplechování a odvodnění střechy rodinného domu č. p. X. K ústnímu jednání dne 26. 5. 2016 se dostavil zástupce žalobce, který žádal, aby mu bylo umožněno účastnit se kontrolní prohlídky a vstupu do prostoru rodinného domu č. p. X na pozemek parc. č. X, odkud byl z jeho dvorní části kontrolován stav štítu z jižní strany rodinného domu č. p. X. Toto mu nebylo jeho vlastníky umožněno a žalobce žádal, aby vůči nim bylo postupováno podle ustanovení § 173 odst. 1 stavebního zákona, neboť nechtěli zástupci žalobce vstup do dvorního traktu umožnit. To stavební úřad odmítl. Následně bylo vydáno v úvodu odůvodnění rozsudku vymezené rozhodnutí stavebního úřadu, které bylo potvrzeno žalobou napadeným rozhodnutím.
7. Mezi účastníky není sporu o skutkových okolnostech průběhu řízení o odstranění stavby, spor mezi účastníky je o právu žalobce účastnit se ústního jednání a ohledání na místě samém, které bylo v tomto řízení nařízeno.
8. Krajský soud předně uvádí, že souhlasí s výkladem pojmu „osoba přizvaná oprávněnou úřední osobou“ tak, jak jej učinil stavební úřad, resp. žalovaný. Z ustanovení § 172 odst. 4 stavebního zákona jednoznačně vyplývá, že *pokud je to třeba, přizve oprávněná úřední osoba na pozemek, stavbu a do stavby znalce, autorizovaného inspektora nebo pověřeného pracovníka dotčeného orgánu, popřípadě další osoby z důvodu jejich odborných znalostí*. Následně ustanovení § 173 odst. 1 písm. a) stavebního zákona upravuje možnost uložení pořádkové pokuty *tomu, kdo závažným způsobem ztěžuje postup v řízení nebo provedení kontrolní prohlídky anebo plnění úkolů podle § 172 tím, že znemožňuje oprávněné úřední osobě nebo*

osobě jí přizvané vstup na pozemek nebo stavbu. Ze systematického a jazykového výkladu ustanovení § 172 a 173 stavebního zákona je jednoznačné, že žalobce v posuzovaném případě nebyl osobou přizvanou oprávněnou úřední osobou ve smyslu ustanovení § 172 odst. 4 stavebního zákona, když z jeho znění je zřejmé, že se jedná výhradně o osoby, které jsou oprávněnou úřední osobou přizvány z důvodu jejich odborných znalostí. Žalobce takovou osobou nebyl, a tudíž vůči vlastníkům stavby, kteří neumožnili žalobci vstup na svůj pozemek, nemohlo být postupováno podle ustanovení § 173 odst. 1 písm. a) stavebního zákona.

9. Krajský soud se však ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu domnívá, že mělo být žalobci umožněno zúčastnit se ohledání stavby na základě jeho postavení v řízení a z tohoto postavení vyplývajících práv při dokazování v rámci správního řízení, neboť žalobce byl v postavení účastníka řízení o odstranění stavby ve smyslu ustanovení § 129 odst. 10 stavebního zákona.
10. Jak ve svém rozsudku ze dne 20. 11. 2014, č. j. 2 As 69/2014-57 uvedl Nejvyšší správní soud, *[...]Se stěžovatelem lze sice souhlasit v tom, že ze samotného znění § 172 stavebního zákona, resp. z jeho gramatického výkladu, skutečně nevyplývá, že by účastníci řízení měli být na pozemku osoby zúčastněné na řízení při ohledání její stavby přítomni. Tuto situaci je však třeba posuzovat v širším kontextu, daném základními principy správního řízení. Z nich mimo jiné plyne, že všichni účastníci správního řízení mají právo osobně se dokazování zúčastnit. Z § 51 odst. 2 vyplývá povinnost správního orgánu provádět důkazy pouze za předpokladu, že poskytne účastníku řízení možnost být přítomen jejich provádění. I ve správním řízení se pak uplatní ústavně zaručené právo účastníka řízení vyjádřit se ke všem prováděným důkazům ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Jedním z účelů ústního jednání spojeného s ohledáním na místě je přispět ke zjištění stavu věci bez důvodných pochybností (§ 3 správního řádu). Z judikatury Nejvyššího správního soudu pak vyplývá, že ohledání je jeden z nejbezpečnějších důkazů umožňujících správnímu orgánu, aby si mohl na základě vlastního pozorování a přímého srovnání zjištěných skutečností s výsledky dosavadního šetření učinit potřebné závěry pro rozhodnutí (důležitost ohledání jako důkazního prostředku lze v nyní posuzované věci spatřovat i v tom, že ohledání na místě je v řízení o dodatečném povolení stavby povinné), a účastníci řízení musí být k ohledání přizváni, mají právo klást otázky svědkům, popř. znalcům, jsou-li přítomni (viz rozsudek ze dne 15. 9. 2005, č. j. 5 As 38/2004 – 74; všechna v tomto rozsudku citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Ustanovení § 54 správního řádu umožňuje správnímu orgánu uložit povinnost strpět ohledání věci mimo jiné uživatelům věci a za předpokladu dodržení zákonných podmínek pro využití tohoto institutu se uplatní i ve střetu s nedotknutelností obydlií garantovanému čl. 12 Listiny základních práv a svobod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2010, č. j. 8 As 42/2009 – 242). Správní řád také zná prostředky pro zajištění účelu a průběhu řízení (srov. § 58 a násl. správního řádu).*
11. Pokud tedy stavební úřad dospěl v posuzovaném případě při stanovení okruhu účastníků k závěru, že žalobce je podle ustanovení § 129 odst. 10 stavebního zákona účastníkem řízení o odstraňování stavby, neboť má vlastnické právo k sousednímu pozemku a jeho práva mohou být odstraňováním stavby přímo dotčena, nelze přijmout závěr, že by byl účastníkem řízení pouze formálně, ale musí mu být umožněno hájit účinně svá práva. Povinností správního orgánu je zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Samo rozhodnutí musí vycházet ze zjištěného stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (ustanovení § 3 správního řádu). Podle

ustanovení § 4 odst. 4 správního řádu jsou správní orgány povinny umožnit dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy, podle ustanovení § 7 odst. 1 věty první správního řádu mají dotčené osoby při uplatňování svých procesních práv rovné postavení.

12. V případě řízení o odstranění stavby z důvodu uvedeného v ustanovení § 129 odst. 1 písm. a) stavebního zákona, tedy stavby, která svým závadným stavem ohrožuje zdraví osob nebo zvířat, bezpečnost, životní prostředí anebo majetek třetích osob, lze uzavřít, že pro zjištění skutečného stavu předmětné stavby, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a učinění si úsudku, v jakém stavu se stavba aktuálně nachází, je nezbytné stavbu ohledat na místě samém a jediným relevantním důkazním prostředkem je tak ohledání. Žalobci jako účastníku řízení musí být dána možnost ve smyslu ustanovení § 51 odst. 2 správního řádu se dokazování zúčastnit, aby se rovněž mohl s tímto důkazem seznámit a případně se k němu vyjádřit.
13. Jak dále uvedl v citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud, *výše uvedené obecné principy správního řízení se samozřejmě nedají bezvýjimečně aplikovat za každé myslitelné situace. Zpravidla tedy bude na správním orgánu, aby zjistil, zda v určité situaci právní řád neupřednostňuje před jejich uplatňováním ochranu jiných právních statků. Na nyní posuzovaný úkon stavebního řízení tedy musí být nahlíženo z hlediska proporcionality zásahu do práv jiných osob, zde konkrétně osoby zúčastněné na řízení jako stavebníka a vlastníka pozemku. Pokud stěžovatel argumentuje § 172 stavebního zákona, pak podle odst. 1 citovaného ustanovení je umožněno oprávněným úředním osobám vstupovat při opatřování důkazů pro vydání správního rozhodnutí na cizí pozemky, stavby a do staveb s vědomím (tedy nikoli se souhlasem) jejich vlastníků. Do obydlí však mohou oprávněné úřední osoby vstupovat, jen je-li to nezbytné pro ochranu života, zdraví nebo bezpečnosti osob (§ 172 odst. 3 stavebního zákona). Z citovaných ustanovení je tedy patrné, že pozemek osoby zúčastněné na řízení podléhá nižšímu standardu ochrany než by tomu bylo v případě vstupu do jeho obydlí, u něhož by bylo třeba vzít v úvahu zejména ústavně zaručenou nedotknutelnost obydlí (čl. 12 Listiny).*
14. V nyní posuzovaném případě by bylo dotčeno právo na soukromí dotčené osoby na řízení, které, jak výše uvedeno, podléhá nižšímu standardu ochrany než tomu je v případě vstupu do obydlí, neboť při ústním jednání bylo provedeno ohledání štitové zdi, k čemuž postačil vstup na pozemek, dvorní část domu, z něhož bylo ohledání štitové zdi stavebním úřadem provedeno. Z hlediska poměřování proporcionality jednotlivých práv je v tomto případě nezbytné vzít v potaz zejména tu skutečnost, že ohledání štitové zdi v tomto řízení, v němž se posuzuje její aktuální stav, je jediným relevantním důkazem, kterým může být její stav objektivně zjištěn a na jehož podkladě stavební úřad následně rozhodl. Důkaz fotografiemi štitové zdi nejsou v tomto případě s to důkaz ohledáním plnohodnotně nahradit. Pokud se žalobce nemohl zúčastnit dokazování, které prováděl stavební úřad, byl postupem stavebního úřadu zkrácen na svých právech přiznaných mu správním řádem.
15. Pochybení stavebního úřadu krajský soud spatřuje v provedení důkazu ohledání bez účasti účastníka řízení (žalobce), který se účasti na tomto ohledání výslovně domáhal, přičemž stavební úřad nevyužil svého oprávnění podle ustanovení § 54 odst. 1 správního řádu vynucovat povinnost strpět ohledání předmětné nemovitosti. Krajský soud si je vědom skutečnosti, že tyto osoby nebyly vlastníky či uživateli nemovitosti, která měla být ohledána, ale s ohledem na poměry v území, kdy jedinou možností, jak zhlédnout štitovou zeď předmětné nemovitosti, bylo ze dvorní části nemovitosti sousední, a s ohledem na to, že její vlastníci byli rovněž účastníky řízení, má krajský soud za to, že byli, s přihlédnutím ke všemu, co bylo výše uvedeno, povinni strpět vstup na svůj pozemek.

16. Krajský soud tak zrušil napadené rozhodnutí pro porušení ustanovení o řízení, které mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [ust. § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Současně krajský soud vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení (ust. § 78 odst. 4 s. ř. s.). Při novém projednání věci je žalovaný vázán právním názorem soudu (ust. § 78 odst. 5 s. ř. s.). V souladu s ust. § 76 odst. 1 s. ř. s. bylo ve věci rozhodnuto bez jednání.
17. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl výrokem II. podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že v řízení plně procesně úspěšný žalobce má právo vůči žalovanému na náhradu nákladů řízení. Náklady žalobce ve výši 11.228 Kč tvoří zaplacený soudní poplatek ve výši 3.000 Kč, a dále náklady za zastupování žalobce advokátem, stanovené dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“) jako odměna za zastupování ve výši 6.200 Kč za 2 provedené úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. a), d) AT, tj. převzetí a příprava zastoupení a sepsání žaloby (odměna za 1 úkon právní služby ve výši 3.100 Kč byla stanovena dle § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 AT), a dále náhrada hotových výdajů za provedené úkony ve výši 600 Kč, tj. 2 x 300 Kč dle § 13 odst. 3 AT, to vše zvýšené o DPH z odměny a náhrad ve výši 1.428 Kč (tj. 21 % z částky 6.800 Kč), neboť zástupce žalobce je plátcem uvedené daně.
18. Vzhledem k odlišné úpravě s. ř. s. a o. s. ř., týkající se nabytí právní moci rozhodnutí (srov. § 54 odst. 5 s. ř. s., § 159, § 160 odst. 1 o. s. ř.), uložil soud žalovanému povinnost zaplatit náhradu nákladů řízení žalobci ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
19. O náhradě nákladů řízení osob na řízení zúčastněných rozhodl soud podle § 60 odst. 5 s. ř. s., když těmto osobám neuložil v řízení žádnou povinnost a neshledal ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele, které by přiznání náhrady nákladů řízení těmto osobám odůvodňovaly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí nebo exekuci.

Olomouc 21. února 2018

JUDr. Zuzana Šnejdrová, Ph.D. v. r.
předsedkyně senátu